

3. Utrum theologia nostra subalternetur scientiae beatae, et maneat cum illa. (cf. Cajet., a.2; J. a S. Thoma, disp. 2, a.5.)

a. Theologia multipliciter sumi potest:

- (i) Dicitur aliquando theologia, scientia quam Deus habet de seipso et de aliis in seipso.
- (ii) Neque ipsa scientia beatorum ad quam pertinet cognoscere evidentem:

- (1) quaedam immediate videndo, ea scilicet quae pertinent ad Deum in se;
- (2) quaedam quorum rationes et causas in Deo videt.

Et tam prima quam secunda dicitur theologia eminenter, non formaliter.

- (iii) Dicitur theologia formaliter illa scientia quae consequentias deducit sive discursu formali sive eminenti, vel ex illis quae intra Verbum evidenter cognoscuntur ut contingit in beatis, vel ex illis quae fide supernaturali creduntur ut in nobis viatoribus.

Et haec theologia etiam in beatis distinguitur a scientia beata cui subalternatur.

b. Theologia dicitur "nostra":

- (i) vel in quantum convenit naturae humanae ita ut nostra dicitur theologia quae distinguitur in theologiam beatorum et viatorum;

- (ii) vel de theologia viatorum.

Et hic quaeritur:

-primo utrum theologia viatorum proprie subalternata sit scientiae divinae et beatae;

-secundo utrum theologia viatorum maneat cum scientia beata, scilicet in patria, ita ut habitus theologiae beatorum et viatorum idem habitus sit.

c. Circa primum "Resolutio est, reperiri in theologia essentialem subalternationem quae sumitur ex parte principiorum." (J. a S. Thoma, n. 5)

- (1) Notandum quod subalternatio dicit dependentiam in manifestatione veritatis. Ergo subalternatio nullo modo salvetur in theologia si tantummodo dependet a scientia superiori quantum ad revelationem principiorum per fidem, sed requiritur dependentia in ipsa ratione manifestationis, ita ut, si theologia proprie subalternatur, reducatur ad principia fidei, non formaliter ut credita sunt, sed ut nota sunt lumine scientiae Dei et beatorum, seu inquantum manifestantur et probantur scientia superiori.

Præterea, theologia non subalternaretur scientiae beatorum si solum dependeret ex scientia superiori revelante nobis principia, quia revelatio non fit a beatis sed a Deo.

(2) Principia quae nobis immediate revelata sunt duo complectuntur:

- (i) veritates quas de Deo ipso in se cognoscimus per fidem, ut mysterium Trinitatis;

- (ii) veritates quae pertinent ad diversa mysteria quae ratio nos et causas suas habent in Deo, ut Incarnatio, glorificatio...

De his secundis datur et scientia divina et scientia beata, cognitio scilicet certa per causas. Ergo in scientia divina et beata ista principia proprie probantur.

- (3) Datur propria subalternatio "quando principia unius scientiae non possunt esse immediate per se nota, sed manifestantur per lumen superioris scientiae: et ita scientia inferior non resolvit immediate in principia per se nota, scientia vero superior sic. Et in hoc consistit essentialis et praecipua ratio subalternationis." (J. a S. Th., n. 4)

- (4) Suppositis his, patet fundamentum resolutionis. Nam principia quae immediate credita sunt per fidem complectuntur non solum principia quae de Deo ipso in se, ut de re cognita habentur, sed etiam veritates quae in ipso Deo habent suas causas et rationes, et quae in scientia beata se habent tanquam conclusiones intra Verbum ex rationibus divinis deductae. Etiam tales veritates immediate a nobis creduntur, principia sunt theologiae.

- (5) Difficultas: Num quaeritur utrum ratio subalternationis in theologia nostra salvetur non solum quantum ad principia quae in scientia beata se habent tanquam conclusiones, sed etiam quantum ad principia quae sunt veritates quae cognoscimus de Deo ipso in se per fidem, et quae non probantur tanquam conclusiones in superiori scientia.

Et constat quod si respectu istarum veritatum salvatur subalternatio theologiae nostrae, non esset ratio principiorum in scientia superiori tanquam conclusiones manifestarum. Nec videtur potest quomodo subalternatio verificari possit respectu primorum principiorum superioris scientiae, non solum quia hoc est extra rationem subalternationis quae supponit probationem in superiori scientia, sed etiam quia prima principia cuiuslibet scientiae sunt omnibus per se nota eo magis quo ad scientiam superiorem pertinent.

Nec potest subalternari ratione subiecti, ut jam supra dictum est, cum subalternatio addat differentiam accidentalem subiecto subalternantis, qua additione redditur subiectum subalternatio extremum a subiecto subalternantis. Sed subiectum theologiae nostrae et scientiae beatae est unum et idem.

Ad hanc difficultatem respondetur:

-primo, ex J. a S. Thoma, n. 7 (p. 364a): "Ea vero quae cognoscimus de Deo ipso in se per fidem, non probantur quidem, tanquam conclusiones in superiori scientia (v. g. mysterium Trinitatis, et alia similia quae pertinent ad Deum), sed tamen sunt ibi evidenter nota, et hic credita; in quo diversimode se habet theologia nostra respectu scientiarum naturalium in sua subalternatione: quia in scientiis naturalibus non potest verificari quod ipsa principia per se nota ipso lumine principiorum in superiori scientia sint tenaciter credita, et non per se nota in inferiori: quia quod est per se notum lumine principiorum, omnibus est per se notum;

* * Notandum qd "Kletgia" hic sumitur
pro sicaria &c. Et ibi addit notandum,
quia dicitur sicaria s. cum ore.

et principia quanto sunt superiora, et ad scientiam superiorem pertinent, tanto sunt magis nota omnibus propter suam universalem. At vero in supernaturali lumine potest id quod est per se manifestum per modum principii in lumine superiori, illuminet illud tantum creditum lumine inferiori per fidem. Unde multo melius salvari potest subalternatio, etiam respectu ejusdem subiecti, cum invenitur idem subiectum cognosci obscure per fidem, et evidenter per visionem; unde subordinari potest lumen inferius et obscurum lumen superiori et evidenti, non quod manifestando principia inferiora per probationem, sed per immediatam visionem.

Secundo, ex Cajetano, n. xlii: "Concedi siquidem potest quod subiectum theologiae nostrae addit aliquomodo ad subiectum theologiae beatorum, * accipiendū subiectum nostrae theologiae pro toto aggregato ex subiecto ut re et ut objecto: sic enim subiectum est Deus revelatus; revelationem autem constat addere differentiam accidentalem. At si existat in subiecto subalternata, negatur assumptum universali; licet in quibusdam verificetur. Nec oppositum dicitur i Poster. (c. 7): sed docetur ibidem quod una scientia non descendit in aliam nisi subiectum sit sub subiecto simpliciter vel 'sic'; quod concedimus, dum dicimus scientiam beatorum descendere in nostram, quia formalis subiectum ut res est omnino idem utrobique, et ut obiectum huius, est sub obiecto illius."

Et ex his patet quomodo subalternatio salvetur formaliter etiam relate ad principia per se nota ipsius scientiae superioris, et non solum relate ad ea quae in scientia superiori se habent tamquam conclusiones, quatenus hoc in scientia superiori non continetur. Et de essentia subalternationis haec habet Cajetanus (n. xi): "...quia omnia nostra, transacta in Deum, secus imperfectionibus transierunt intelliguntur, consequens est et quod scientia rationalis evidenter et certitudinalis, non quod discursus imperfectiorum; principia subalternata, sed quod discursus demonstrativo probare tatem notitiae eorum in aliis, transferuntur in Dei scientiam. Ac per hoc, non oportet ex subalternatione quod principia theologiae nostrae sint conclusiones theologiae beatorum: sed sat est quod sint propositiones evidentes theologiae beatorum. Sicut si Geometria absque discursu esset, haberet quum nunc habet evidentiarius subalternans esset. Quia igitur conclusiones theologiae procedunt ex articulis fidei ut principia non in se evidentiis, sed in scientia Dei et beatorum, consequens est quod habet essentialem conditionem constitutivam scientiae subalternatae; et quod est scientia ex continuatione ad scientiam Dei et beatorum;..."

- (6) Contra subalternationem theologiae victorum ad scientiam beatam obijciatur quod est ibi solum diversus modus attingendi eandem veritates, ita ut in theologia et in scientia beatorum sint eadem principia et conclusiones, nec principia theologiae probantur in scientia beatorum, ubi clare visa sunt.

Respondetur:

(i) In cognitione beati distinguere tria:

- (a) ea quae immediate videt ut obiectum primum suae visionis, quae scilicet pertinent ad Deum in se; et hoc obiectum primum adhuc duo complectitur:

-ea quae videntur quasi intellectui, ut essentia; -ea quae videntur scientia stricto et

proprie dicta: attributa scilicet, inquantum in uno invenitur ratio propter quid altioris, ut in immutabilitate eternitatis.

Et haec duo pertinent ad Deum in se ut obiectum primum.

- (b) ea quae immediate videt, sed ut secundarium obiectum: mysteria scilicet quae a Deo procedunt, quorum rationes et causas in Deo videt; et haec se habent tamquam conclusiones intra Verbum visas.

Et de his omnibus est scientia beata ut hic sumitur. Sed praetor hanc invenitur in beato alia scientia quae est circa:

- (c) ea quae ulterius, ex his quae in Deo clare videt, extra Verbum per modum consequentiae deducit. Et haec illatio fit lumine creato, et in beato theologum formalem constituit, a scientia beata distinctam et illi subalternatam.

- (ii) Theologia victorum deducit conclusiones ex rebus immediate revelatis per fidem, quae immediate revelata duo complectuntur:

- (a) ea quae pertinent ad ipsam divinitatem in se; (b) ea quae pertinent ad mysteria procedentia a Deo et quae in ipso habent causas et rationes.

Et ex his duobus immediate revelatis nos deducimus conclusiones tamquam ex principia simpliciter primis.

His distinctionibus factis, patet responsio ad objectionem:

- (i) Theologia victorum et scientia beata non habent eandem principia et conclusiones: principia enim nostra complectuntur etiam ea quae in scientia beata se habent tamquam conclusiones, quorum scilicet evidenter videt rationes et causas intra Deum. Unde, quod apud nos conclusiones sunt, non sunt conclusiones in scientia beata.

- (ii) Etiam in beatis, scientia qua deducuntur consequentiae extra Verbum ex his quae intra Verbum evidenter cognoscunt, formaliter theologia est, ita ut "illis conclusiones, quae theologia nostra hic deducit, et tamquam virtualiter revelata cognoscit, etiam scientia beata non immediate videt: sed illative deducuntur ibi a theologia." (d. a. S. Th., n. 8)

- (iii) Unde, si scientia beata et theologia nostra differunt tamquam subalternans et subalternata, e contra, theologia beatorum et theologia nostra seu victorum aequae formaliter theologia sunt subalternata scientiae beatae. Differunt ergo in hoc tantum quod in theologia beatorum deducuntur conclusiones illative cum evidentiis principiorum a scientia beata victorum, in theologia victorum sine evidentiis.

(7) Adhuc fieri posset instantia: Nam dicit J. a S. Thomas quod multo melius salvari potest subalternatio, etiam respectu ejusdem subiecti, cum invenitur idem subiectum cognosci obscure per fidem, et evidenter per visionem. Videtur ergo dicere subalternationem, scilicet quantum ad hoc, tantum salvari in theologia victorum, in beatis enim fides non est.

Respondetur: Talis conclusio manifesta contradiquit illi quo

J. a S. Thomas intendit probare. Dicitur enim supra quod S. Thomas "ponit dependentiam theologiae nostrae a Deo, non in eo solum quod scientia Dei revelat nobis principia fidei ex quibus conclusiones deducimus: sed in eo quod principia theologiae sunt nota lumine scientiae Dei et beatorum: ubi notificationem seu manifestationem horum principiorum, non autem revelationem eorum per fidem, reducit Div. Thomas ad scientiam superiorem." (n. 5)

Et ideo non intendit probare subalternationem salvari ratione fidei, sed formaliter ratione dependentiae luminis scientiae inferioris a lumine scientiae superioris ad manifestandas proprias conclusiones.

Duplex enim invenitur lumen tam in theologia beatorum quam in theologia victorum. In victoribus, unum est lumen inferius fidei sine evidentia principiorum, aliud est lumen illativum proprium scientiae in quantum consequentias deducit. Et dicitur theologia nostra subalternari formaliter ratione dependentiae hujus luminis illativi a lumine, non fidei, sed scientiae superioris ubi principia visa sunt. Sed etiam in beatis, in quantum multa per consequentias deducunt extra Verbum, adest duplex lumen: lumen simplex visionis et scientiae beatae in quo videt cum evidentia principia ex quibus consequentias deducit, et lumen proprium et creatum theologiae ejus quo deducit consequentias extra Verbum ex visis intra Verbum. Et dicitur theologia ejus subalternata ratione dependentiae hujus luminis a lumine scientiae ejus beatae. Et ideo simul scientia beata et theologia formalis in eodem intellectui stare possunt.

d. Circa secundum ("an theologia nostra maneat in patria") respondetur affirmative ex illis quae de subalternatione dicta sunt.

(1) Supponimus enim quod scientiae subalternatae habitus vere scientificus sit, dummodo procedat ex principis certis. Talia sunt principia fidei supernaturali credita.

(2) Quamvis autem scientia subalternata non habeat evidentiam de principis creditis, praesupponit tamen evidentiam in scientia superiori cui subalternatur. Et sic formalis ratio subalternationis salvatur ratione evidentiae praepositae.

(3) Unde, sive scientia subalternata actu continetur cum subalternante participando ejus evidentiam, sive tantum continuabilis sit, nunquam de se facit evidentiam resolvendam ad ~~exteriora~~ prima principia. Et sic evidentia actu parata non est de essentia scientiae subalternatae. Ipsa nunquam terdit in evidentiam principiorum ratione proprii resultionis, sed in principia evidentia ratione scientiae superioris.

(4) Ergo evidentia et inevidentia non sunt de ratione intrinsecae scientiae subalternatae quae salvatur ratione evidentiae praesuppositae. Secundum vero quod inclinatio scientiae subalternatae actu terminetur ad evidentiam vel non, dicitur essentiam quae salvatur ratione inclinationis ~~taxaverit~~ ad habendam evidentiam. Et haec inclinatio oritur ex ~~exterioribus~~ evidentia praesupposita in scientia superiori ubi per se invenitur evidentia. Quod autem ista inclinatio actu terminetur ad evidentiam quam petiit, vel non terminetur, hoc est accidentaliter substantiae inclinationis, sicut actu intellectui vel potentia est accidentaliter intellectui.